

Část B: KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

98/14

Hospodaření rozpočtových organizací v působnosti Ministerstva zemědělství

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1998 pod číslem 98/14. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Zdeněk Rodr.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s rozpočtovými prostředky a s majetkem státu.

Kontrolu provedly v období od prosince 1998 do března 1999 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru zemědělství, lesního a vodního hospodářství a oblastních odborů v Mladé Boleslavi a Brně.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“),
Ústav pro hospodářskou úpravu lesů, Brandýs nad Labem (dále jen „ÚHÚL“),
Státní meliorační správa, Brno (dále jen „SMS“),
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Brno (dále jen „ÚKZÚZ“),
Státní rostlinolékařská správa, Brno (dále jen „SRS“),
Česká inspekce pro šlechtění a plemenitbu hospodářských zvířat, Praha (dále jen „ČIŠPHZ“).

Kontrolovaným obdobím byl rok 1998.

Proti kontrolnímu protokolu podaly MZe a SMS námítky, které byly vypořádány rozhodnutími o námitkách vedoucími skupin kontrolujících. Odvolání proti rozhodnutí o námitkách podané MZe bylo vypořádáno usnesením senátu NKÚ.

S e n á t N K Ú (ve složení: Ing. Zdeněk Rodr. - předseda, JUDr. Jiří Drábek, Ing. Jiří Kalivoda, Ing. Jana Krejčová, MVDr. Rudolf Němeček - členové) na svém zasedání konaném dne 22. června 1999

s c h v á l i l u s n e s e n í m č. 98/14/399
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I.

Úvod

MZe, které je ve smyslu zákona ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, plní funkci zřizovatele rozpočtových organizací.

Zákonem č. 348/1997 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 1998, byly pro kapitolu Ministerstvo zemědělství stanoveny příjmy celkem ve výši 76 450 tis. Kč a výdaje celkem ve výši 15 855 269 tis. Kč. Rozpočet po změnách stanovil příjmy celkem ve výši 93 760 tis. Kč a výdaje celkem ve výši 16 569 114 tis. Kč. Údaje o roz-

počtových příjmech, výdajích a majetku kontrolovaných rozpočtových organizací (dále jen „RO“) uvádí následující tabulka:

RO vybrané ke kontrole	(tis. Kč)
Příjmy	41 300
Výdaje celkem	904 848
Majetek:	
NHIM	21 919
HIM	12 747 852
Zásoby	21 807
Pohledávky	96 112

Kontrola byla zaměřena na:

- plnění povinností zřizovatele vůči rozpočtovým organizacím;
- u rozpočtových organizací na dodržování závazných limitů, rozpočtových opatření, hospodaření s prostředky státního rozpočtu a s majetkem státu.

II.

Skutečnosti zjištěné při kontrole

A. MZe porušilo:

1. ustanovení § 24 zákona ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění zákona č. 272/1996 Sb., které stanoví:

„Ministerstva pečují o náležitou právní úpravu věcí patřících do působnosti České republiky; připravují návrhy zákonů a jiných právních předpisů, týkajících se věcí, které patří do jejich působnosti, jakož i návrhy, jejichž přípravu jim vláda uložila; dbají o zachování zákonnosti v okruhu své působnosti a činí podle zákonů potřebná opatření k nápravě.“ ;

1.1 ustanovení § 2 odst. 3 vyhlášky MF ČR č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, které stanoví:

„Jestliže rozpočtová nebo příspěvková organizace vznikla ze zákona a tento zákon nestanovil, kdo vůči ní plní funkci zřizovatele, plní tuto funkci příslušný orgán státní správy, na jehož rozpočet je napojena finančními vztahy.“

MZe neplnilo funkci zřizovatele, neboť nevymezilo majetek a podmínky hospodaření ÚHÚL a ČIŠPHZ s odůvodněním, že byly zřízeny zákonem, přičemž obě organizace jsou napojeny finančními vztahy na rozpočet MZe. Zákony, jimiž byly tyto RO zřízeny, neobsahují ustanovení o vymezení majetku, k němuž mají právo hospodařeni, ani další podmínky;

1.2 ustanovení § 45 odst. 5 zákona č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči a změnách některých souvisejících zákonů, které stanoví:

„Ministerstvo vydá statut a organizační řád rostlinolékařské správy.“,

přičemž

v odst. 4 čl. I. Statutu Státní rostlinolékařské správy je stanoveno:

„Rozsah převodu práv a závazků na novou organizaci se stanoví delimitačním protokolem mezi Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským a Státní rostlinolékařskou správou. O delimitačním protokolu rozhodne zřizovatel.“

MZe jako zřizovatel do doby ukončení kontroly nerozhodlo o delimitačním protokolu, který by s konečnou platností vymezil převod majetku, práv a závazků mezi ÚKZÚZ a SRS.

Důsledkem je skutečnost, že např. dva roky po delimitaci vykonává ÚKZÚZ právo hospodaření k pozemkům, které fakticky užívá SRS.

MZe do doby ukončení kontroly nevydalo organizační řád SRS;

1.3 ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, které stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účtové osnovy a postupy účtování, uspořádání položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek, rozsah údajů ke zveřejnění z účetní závěrky, postupy pro provedení konsolidace účetní závěrky, které stanoví federální ministerstvo financí a vyhláší je oznámením o jejich vydání ve Sbírce zákonů.“,

přičemž

příloha č. 2 opatření FMF č. j. V/20 530/1992 (vyhlášeného oznámením o jeho vydání ve Sbírce zákonů částka 119/1992), kterým se stanoví účtová osnova a postupy účtování pro rozpočtové a příspěvkové organizace a obce, v úvodních ustanoveních čl. I odst. 7, mj. stanoví:

„Rozpočtové organizace mají ve svém rozpočtu obsaženy veškeré příjmy a výdaje svých zálohovaných organizací a poskytují jim ve formě provozní zálohy peněžní prostředky na úhradu jejich rozpočtových výdajů ...

Zálohované organizace nevedou účetnictví podle podvojně soustavy. Peněžní průběh hospodaření vedou v peněžním deníku. V tomto deníku se vedou v analytickém členění ve vazbě na platnou rozpo-

čtovou skladbu položky rozpočtových příjmů a výdajů včetně průběžných položek.“

MZe vydalo ÚKZÚZ souhlas k tomu, aby jeho regionální pracoviště - zálohovaná organizace vedla podvojně účetnictví podle účtové osnovy pro rozpočtové organizace, ačkoliv nebylo k udělení takového souhlasu oprávněno;

1.4 ustanovení § 3 odst. 2 písm. d) vyhlášky č. 205/1991 Sb., které mj. stanoví:

„Jako správce kapitoly ústřední orgán především ...

d) usměřňuje a kontroluje hospodaření s rozpočtovými prostředky v rámci kapitoly ...“

MZe v rozpočtových organizacích ve své působnosti neprovedlo v letech 1997 a 1998 žádné kontroly zaměřené na hospodaření s rozpočtovými prostředky v rámci kapitoly.

B. Rozpočtové organizace porušily:

1. zákon ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky),

1.1 v ustanovení § 5 odst. 2, kde je uvedeno:

„Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za podmínek stanovených zásadami dotační politiky. Mohou být použity jen na určené účely a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem republiky.“

Při rozpisu ukazatelů schváleného rozpočtu na rok 1998, č. j. 10/98-3114 ze dne 9. 1. 1998, bylo MZe stanoveno, že pro použití prostředků systémových investičních dotací platí:

„Zásady pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu pro pořízení investičního majetku“, vydané MF ČR pod č. j. 113/1 679/1994 uveřejněné ve Finančním zpravodaji č. 4/1994 (oprava č. j. provedena ve Finančním zpravodaji č. 5/1994), které v čl. 2 odst. 4 a 6 mj. stanoví:

„Při pořízení investičního majetku s účastí investičních výdajů státního rozpočtu mohou právnické a fyzické osoby poskytovat zálohy zhotovitelům díla ... a to do výše 10 % z objemu investičních výdajů stanovených pro každý rok výstavby.“

„U technologických dodávek mohou být poskytnuty zálohy do výše 10 % pořizovací ceny investičního majetku. Ve výši těchto záloh bude v tomtéž roce provedeno věcné plnění ...“

ÚKZÚZ nedodržel citovaná ustanovení zásad, když u šesti zakázek poskytl zhotovitelům díla zálohy v celkové částce 6 180 tis. Kč, tj. 49 % z hodnoty zakázek. Ve všech případech poskytl zálohy vyšší než 10 %.

SRS poskytla zálohy ve výši 100 % pořizovací ceny při nákupu hmotného investičního majetku v celkové částce 605 tis. Kč;

1.2 v ustanovení § 11 odst. 1, kde je uvedeno:

„Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze v příslušném rozpočtovém roce, a to k účelům, na které byly státním rozpočtem republiky určeny.“,

a dále porušily

ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb., kde je mj. uvedeno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky ... Rozpočtové prostředky může používat jen k účelům, pro které byly určeny, a to na krytí nezbytných potřeb, na opatření zakládající se na právních předpisech a k zajištění nerušeného chodu organizace; prostředky může čerpat jen do výše stanovené ve státním rozpočtu republiky nebo rozpočtu zřizovatele, a to v mezích závazných ukazatelů a v souladu s věcným plněním.“,

a § 41 odst. 2 citované vyhlášky, kde je uvedeno:

„Rozpočtová organizace zúčtuje na vrub rozpočtu zřizovatele na běžný rok jen ty výdaje, které se hospodářsky týkají tohoto roku a které peněžní ústav zúčtuje nejpozději s účinností k 31. prosinci běžného roku. Výdaje, které nebudou peněžním ústavem k tomuto dni zúčtovány, zatěžují rozpočet organizace následujícího roku, i když se hospodářsky týkají běžného rozpočtového roku.“

ÚHÚL porušil citovaná ustanovení tím, že uhradil z rozpočtových prostředků roku 1998 celkem 67 dodavatelských faktur splatných do konce roku 1997 v celkové výši 4 350 tis. Kč. Z dodavatelských faktur za běžné výdaje roku 1998 ve výši 1 033 tis. Kč jich 27 neuhradil z rozpočtových prostředků roku 1998.

Rozpočtové prostředky ÚHÚL ve výši 500 tis. Kč účelově určené na financování druhé etapy projektu zahraniční rozvojové pomoci Kamčatka - Kronockoj Zapovednik, který měl být v roce 1998 ukončen, byly použity na nákup letenek na rok 1999 ve výši 207 tis. Kč;

2. vyhlášku č. 205/1991 Sb.**2.1 v ustanoveních § 14 odst. 3 písm. a) a odst. 4, kde je mj. uvedeno:**

„Rozsah a podmínky hospodářské činnosti stanoví obecně závazný právní předpis. V případě, že rozsah a podmínky nejsou takto stanoveny, stanoví je pro

a) rozpočtovou organizaci zřízenou ústředním orgánem tento ústřední orgán po dohodě s ministerstvem financí, ...“

„Výdaje na tuto činnost musí být v plné výši pokryté příjmy z ní.“

ÚKZÚ porušil citovaná ustanovení tím, že vykonával svými zemědělskými mechanizačními prostředky pro zaměstnance a veřejnost zemědělské práce, které fakturoval. Tyto práce měly charakter hospodářské činnosti, kterou ÚKZÚ vykonával, aniž měl zřizovatelem stanoveny podmínky a její rozsah. Výdaje na tuto činnost nebyly pokryty příjmy z ní;

2.2 v ustanovení § 30 odst. 2, kde je mj. uvedeno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby dosahovala maximálních příjmů a plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejhospodárnějším způsobem a efektivně využívala rozpočtových prostředků. Rozpočtové prostředky může používat jen k účelům, pro které byly určeny, a to na krytí nezbytných potřeb, na opatření zakládající se na právních předpisech a k zajištění nerušeného chodu organizace; ...“

ÚKZÚ si počínal nevhodně, když při výpočtu ceny za provedené služby (zemědělské práce) neuplatnil všechny náklady, které souvisely s poskytnutými službami. V ceně nebyly započteny náklady za přesun mechanizačního prostředku na místo, kde byly zemědělské práce prováděny. Rovněž nebyly započteny náklady na spotřebovaný materiál, například spotřebované chemikálie.

Při fakturaci prací, výrobků a služeb, které nesouvisely s činností danou ÚKZÚ zákonem, používal smluvních cen. Způsob stanovení cen byl pro stejné práce, výrobky a služby rozdílný. Ústav neměl pro tuto činnost ceníky ani kalkulace, které by dávaly orientaci o výši nákladů vynaložených na fakturované výrobky a služby, takže částky za fakturované výrobky a služby nedosahovaly úrovně vynaložených nákladů.

Svým zaměstnancům poskytoval služby podle „Příkazu ústředního ředitele č. 15/90“. Předmětem poskytovaných služeb byly práce v rostlinné výrobě, doprava materiálu, zapůjčení zemědělské a jiné mechanizace. „Příkaz“ umožňoval různé slevy a ceny byly výrazně nižší než ceny obvyklé a nepokrývaly související náklady organizace.

Počínal si nevhodně i tím, když uhradil o nejméně 11 tis. Kč vyšší výdaje zaměstnanci za použití leteckého spoje při návratu z jednání Evropské unie v Bruselu;

3. zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění zákona č. 148/1996 Sb.,**3.1 v ustanovení § 2a odst. 2, kde je uvedeno:**

„Zadavatel zjišťuje kvalifikaci uchazečů

a) při posuzování nabídek (§ 21, 29, 34 a 49),

b) při hodnocení nabídek (§ 35),

c) před uzavřením smlouvy (§ 38 odst. 4).“,

a § 64b, kde je mj. uvedeno:

„Zadavatel je povinen dokumentaci po zadání včetně podaných nabídek všech uchazečů uchovávat po dobu pěti let ...“

ÚKZÚ nedodržel citovaná ustanovení, když u čtyř zakázek, které byly zadány dle zákona č. 199/1994 Sb., nedoložil čestné prohlášení o kvalifikaci uchazečů, jejichž nabídky se umístily na prvním místě ve veřejné soutěži a v jednom případě nedoložil oprávnění k podnikání zhotovitele.

Dále nedoložil ve čtyřech případech u zhotovitelů výpis z rejstříku trestů;

3.2 v ustanovení § 49 odst. 1, kde je mj. uvedeno:

„U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy přesáhne ... 500 000 Kč v ostatních případech, může zadavatel uzavřít smlouvu na podkladě písemné výzvy učiněné nejméně pěti zájemcům.“

SRS porušila citované ustanovení tím, že uzavřela podnájemní smlouvu na podnájem nebytových prostor bez písemné výzvy učiněné nejméně pěti zájemcům v případě, kdy celková výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy činila 809 tis. Kč;

3.3 v ustanoveních § 49a odst. 1 a 3, která mj. stanoví:

„U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy činí více než 100 000 Kč bez daně z přidané hodnoty, ale nepřesáhne limity uvedené v § 49 odst. 1, je zadavatel povinen vyžádat si před zadáním veřejné zakázky nabídky nejméně od tří zájemců.“

„Výzvu učiněnou podle odstavce 1 musí zadavatel doložit písemným záznamem.“

ÚHÚL porušil citované ustanovení tím, že nedoložil písemným záznamem výzvu, kterou je zadavatel povinen vyžádat si před zadáním veřejné zakázky nabídky nejméně od tří zájemců při nákupu následujícího majetku: 2 náhradní válce v celkové pořizovací ceně 730 tis. Kč, vysokozdvíhací vozík v pořizovací ceně 206 tis. Kč, skener v pořizovací ceně 291 tis. Kč;

3.4 v ustanovení § 50 odst. 1 písm. c), které mj. stanoví:

„Uzavření smlouvy na podkladě písemné výzvy zasláné zadavatelem jednomu zájemci o veřejnou zakázku k podání nabídky se přípouští v případě ...

c) dodatečně nebo opakovaně veřejné zakázky (především z důvodu standardizace nebo slučitelnosti předmětu veřejné zakázky), pokud svým rozsahem nepřekročí 50 % ceny původní veřejné zakázky a výzva bude zadavatelem učiněna do 12 měsíců od splnění veřejné zakázky, ...“

ÚKZÚZ porušil citované ustanovení tím, že uzavřel počátkem roku 1998 se zhotovitelem smlouvu o dílo č. 1/98 na provedení zakázky „Přemístění prefabrikovaných garáží Ústavu v Brně“. Cena za dílo byla smluvně ve výši 293 tis. Kč bez daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“). Dne 13. 3. 1998 se smluvní strany dohodly na provedení dodatečných prací na téže zakázce v ceně 292 tis. Kč bez DPH. Tím došlo k překročení ceny původní veřejné zakázky v tomtéž roce téměř o 100 %;

4. zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví,

4.1 v ustanovení § 4 odst. 2, kde je mj. uvedeno:

„Účetní jednotky jsou povinny dodržovat při vedení účetnictví účtové osnovy a postupy účtování, uspo-

řádání položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek ...“,

příčemž

příloha č. 2 opatření FMF č. j. V/20 530/1992, kterým se stanoví účtová osnova a postupy účtování pro rozpočtové a příspěvkové organizace a obce

4.1.1 v účtové třídě 0 čl. I odst. 5 mj. stanoví:

„Hmotným investičním majetkem se rozumějí

a) pozemky, budovy ...“

ÚKZÚZ porušil citované ustanovení tím, že do konce roku 1997 veškeré pozemky, ke kterým měl právo hospodaření, neměl oceněny a neúčtoval o nich. Vedl pozemky jen v operativní evidenci;

4.1.2 v úvodních ustanoveních čl. I odst. 7 mj. stanoví:

„Zálohované organizace jsou takové součásti rozpočtových organizací, u nichž je účelné z organizačního nebo provozního hlediska, aby hospodářily s oddělenou částí rozpočtových prostředků. Rozpočtové organizace mají ve svém rozpočtu obsaženy veškeré příjmy a výdaje svých zálohovaných organizací a poskytují jim ve formě provozní zálohy peněžní prostředky na úhradu jejich rozpočtových výdajů. ... Zálohované organizace nevedou účetnictví podle podvojně soustavy. Peněžní průběh hospodaření vedou v peněžním deníku. V tomto deníku se vedou v analytickém členění ve vazbě na platnou rozpočtovou skladbu položky rozpočtových příjmů a výdajů včetně průběžných položek.“

příčemž

v ustanovení čl. VI odst. 2 a odst. 3 opatření MF ČR č. 54 č. j. 283/32 774/96 ze dne 24. června 1996, vyhlášeného ve Sbírce zákonů v částce 57/1996 se stanoví:

„Rozpočtová organizace zřizuje pro zálohovanou organizaci u banky běžný účet. Běžný účet se nemusí zřizovat, je-li záloha vyplácena v měsíční částce nižší než 5 000 Kč.“

„Rozpočtové organizace vyplácejí vedoucím zálohovaných organizací provozní peněžní zálohu zpravidla na jednoměsíční potřebu. Provozní záloha se vyplácí ve výši stanovené se zřetelem na plnění úkolů zálohované organizace a na zbytek předchozí provozní zálohy, a to buď na všechny výdaje, s výjimkou výdajů na investice a výdajů mzdových prostředků, nebo jen na drobné výdaje.“

SRS nestanovila výši zálohy a nezřídila běžný účet pro své zálohované organizace, přestože poskytované zálohy v měsíci přesahovaly částku 5 tis. Kč. SRS poskytovala zálohy bez ohledu na zbytek předchozí provozní zálohy a nestanovila povinnost vedení peněžního deníku pro své oblastní odbory. SRS účtovala uvedené zálohy jako zálohy poskytnuté vlastní pokladně a peníze na cestě.

ÚKZÚZ se souhlasem MZe ve svých zálohovaných organizacích nevedl peněžní deník.

ÚHÚL nezajistil na svých 9 pobočkách, které jsou zálohovanými organizacemi, aby vedly peněžní deník;

4.2 v ustanovení § 11 odst. 1, které mj. stanoví:

„Účetní doklady ... musí mít tyto náležitosti:

- a) označení účetního dokladu ...,*
- b) popis obsahu účetního případu ...,*
- c) peněžní částku nebo údaj o množství a ceně,*
- d) datum vyhotovení účetního dokladu,*
- e) datum uskutečnění účetního případu ...,*
- f) podpis osoby odpovědné za účetní případ a osoby odpovědné za jeho zúčtování ...“*

ÚKZÚZ na provedené zemědělské práce a dopravu materiálu vystavil faktury, které nebyly doloženy jak z hlediska věcného (např. chyběl popis provedené práce a údaje, ze kterých by bylo zřejmé, jakým způsobem byla fakturovaná částka vypočtena, nebyl zúčtován veškerý spotřebovaný materiál, cena za jednotku, počet jednotek a další), tak z hlediska formálního (nebyl uveden způsob stanovení ceny, např. ceny pevné, stanovené dohodou, chyběl podpis odpovědného zaměstnance o přezkoušení účetního dokladu, zda účetní operace byla nařízena nebo schválena).

V ÚHÚL u inventarizace provedené k 31. 12. 1997 na inventurních soupisech majetku nebyl např. u čtyř středisek uveden podpis osob odpovědných za provedení inventarizace.

U ČIŠPHZ nebyly podepsány inventurní soupisy osobou odpovědnou za provedení inventarizace;

4.3 v ustanovení § 29 odst. 3, které mj. stanoví:

„U peněžních prostředků v hotovosti musí účetní jednotky provést inventarizaci nejméně čtyřikrát ročně.“

ČIŠPHZ provedla inventarizaci peněžních prostředků v hotovosti v roce 1998 pouze dvakrát;

4.4 v ustanoveních § 7 odst. 1 a 2 a § 34, kde se stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

„Účetnictví účetní jednotky je úplné, jestliže účetní jednotka zúčtovala všechny účetní případy týkající se účetního období.“

„Účetní jednotky označí účetní doklady, účetní knihy a ostatní účetní písemnosti svým názvem a uspořádají je tak, aby bylo zřejmé, že jsou kompletní a kterého účetního období se týkají.“

SRS vedla protokoly o vyřazení investičního majetku, protokoly o uvedení drobného investičního majetku

do užívání a zúčtovací listy v jedné složce, neuspořádáně, bez číselné řady. Z agendy zapisů o vyřazení hmotného investičního majetku (dále jen „HIM“) a drobného hmotného investičního majetku (dále jen „DHIM“) není zřejmé, zda jsou kompletní. Čísla zapisů nejsou uspořádána chronologicky a nenavazují na sebe.

SRS vydávala svá rostlinolékařská osvědčení, která jsou dokladem za úkon, za který byl vybírán správní poplatek, na tiskopise s označením „Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský“. Vybírané poplatky byly zúčtovány ve prospěch SRS, ale doklady měly v záhlaví označení ÚKZÚZ, který tuto činnost již ze zákona nevykonával;

4.5 v ustanovení § 35, které stanoví:

„Opravy v účetních dokladech, účetních knihách a v ostatních účetních písemnostech nesmějí vést k neúplnosti, neprůkaznosti a nesprávnosti účetnictví.“

SRS uzavřela dohody o provedení práce v rozsahu 30 hodin; stanovený rozsah práce 30 hodin byl v dohodách škrtnut, přepsán na 25 hod. bez změny výše dohodnutých odměn, které však byly v původní výši proplaceny. Ke škrtnutí v dohodách o provedení práce došlo bez uvedení důvodu změny rozsahu práce, bez podpisu a data provedené změny;

5. vyhlášku FMF č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, ve znění pozdějších předpisů,

5.1 v ustanovení § 6 písm. d), které stanoví:

„Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře. Jsou povinny zejména: ...

d) chránit národní majetek před rozkrádáním, poškozením, zničením, ztrátou nebo zneužíváním ...“,

příčemž

v čl. V bod 2 c) - Statutární orgány Statutu SRS, registrovaného a schváleného MZe pod č. j. 3368/96-3000, se mj. stanoví:

„Ředitel rostlinolékařské správy má zejména tato práva a povinnosti: ...

c) zodpovídá za řádnou správu a ochranu svěřeného majetku ve státním vlastnictví ...“

a dále

příloha č. 2 opatření FMF č. j. V/20 530/1992, kterým se stanoví účtová osnova a postupy účtování pro rozpočtové a příspěvkové organizace a obce v účtové třídě 0 čl. I odst. 5 písm. b) a odst. 6 písm. c) mj. stanoví:

„Hmotným investičním majetkem se rozumí ...

b) samostatné movité věci ..., jejichž ocenění je vyšší než 20 000 Kč a doba použitelnosti je delší než jeden rok; účetní jednotka však může stanovit, že hmotným investičním majetkem je též drobný hmotný majetek (odstavec 6) ...“

„Drobným hmotným investičním majetkem jsou movité věci a soubory movitých věcí, jejichž ocenění je 20 000 Kč a nižší a doba použitelnosti je delší než jeden rok, jde-li o: ...

c) další věci stanovené účetní jednotkou.“

SRS vydala rozhodnutí ve smyslu účtové osnovy o zařazování majetku do DHIM, HIM nebo zásob příkazem opožděně, až 18. 8. 1997 a nezpracovala příkaz správně a přesně podle ustanovení účtové osnovy. V příkaze není uvedena doba použitelnosti, která kromě ceny odlišuje pořízení zásob od DHIM a HIM. Svým vnitřním předpisem ani v pracovních náplních vedoucích zaměstnanců nestanovila odpovědnost za vedení evidence majetku, způsob jeho pořizování, uvádění do provozu, převody, vyřazování, za vedení tzv. osobních karet svěřených předmětů zaměstnancům na písemné potvrzení do používání, za hodnoty svěřené k vyúčtování a za evidenci písemností a dokladů o nakládání s neupotřebitelným a přebytečným majetkem;

5.2 v ustanovení § 7 odst. 3, které stanoví:

„O přebytečnosti nebo neupotřebitelnosti národního majetku i o způsobu naložení s ním rozhoduje písemně vedoucí organizace nebo jím písemně pověřený jiný vedoucí pracovník organizace, případně na návrh jím zřízené komise jako poradního orgánu. K rozhodnutí o přebytečnosti nebo neupotřebitelnosti národního majetku musí být dodatečně připojen doklad o tom, jak bylo s majetkem naloženo.“

SRS v průběhu roku 1998 prodal vozidla nebo vytěžené náhradní díly v pořizovací ceně 499 tis. Kč bez písemného rozhodnutí ředitele SRS nebo jím písemně pověřeného jiného vedoucího pracovníka. Ředitel podepsal rozhodnutí o způsobu naložení s majetkem až po odprodeji a likvidaci.

ÚKZÚZ u likvidačních protokolů HIM a DHIM nedoložil doklady, které by prokazovaly, jak bylo s majetkem naloženo. Tyto doklady chyběly u vyřazovaného majetku s pořizovací hodnotou 49 tis. Kč;

5.3 v ustanovení § 9 odst. 1 a 3, která mj. stanoví:

„Organizace může přenechat smlouvou k dočasnému užívání ... věci, které dočasně nepotřebuje k plnění svých úkolů.“

„Smlouva o přenechání národního majetku k dočasnému užívání ... musí mít písemnou formu a musí obsahovat ... stanovení o výši úplaty ...“

ÚHÚL neuzavřel písemné smlouvy o přenechání majetku k dočasnému užívání jiným organizacím a nestanovil výši úplaty, když např. zapůjčil stojanovou tabuli Flipchart firmě Lesprojekt, s. r. o., dne 31. 12. 1997, vrtačku BOSCH s frézovým nástavcem a stojan vedení frézy firmě Brněnská Drutěva dne 30. 6. 1997. Obdobně nebyly uzavřeny písemné smlouvy o přenechání 7 počítačů a 3 tiskáren, které užívalo MZe;

5.4 v ustanovení § 15 odst. 1, které stanoví:

„Při výkonu práva hospodaření s pohledávkami státu je organizace povinná plnit povinnosti stanovené v § 73 hospodářského zákoníku.“

(v § 73 odst. 1 zákona č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění zákona č. 98/1998 Sb., se přitom stanoví:

„Organizace, která vykonává právo hospodaření s pohledávkou státu, je povinná pečovat o to, aby všechny povinnosti dlužníka byly včas a řádně splněny, popřípadě, aby pohledávka státu byla včas uplatněna u příslušných orgánů a aby rozhodnutí těchto orgánů byla včas vykonána.“)

s přihlédnutím k ustanovení § 761 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona č. 77/1997 Sb., které stanoví:

„Právo hospodaření státních organizací s majetkem státu se řídí dosavadními předpisy včetně ustanovení § 64, 65 a 72 až § 74 písm. b) hospodářského zákoníku, do vydání nové úpravy zákony Federálního shromáždění a národních rad.“

SRS vykazala k datu 31. 12. 1998 celkem 3 080 tis. Kč pohledávek za rozpočtové příjmy. Dle inventury k 1. 1. 1998 byly tyto pohledávky ve výši 2 873 tis. Kč splatné již v letech 1994, 1995 a 1996. V rámci dosud neschválené delimitace byly převedeny do majetku SRS. SRS nevybíhala pohledávky soudní cestou.

Rovněž ÚKZÚZ pohledávky za odběrateli ve výši 219 tis. Kč do doby skončení kontroly u soudů neuplatnil.

6. Jiná zjištění

ÚKZÚZ jako pronajímatel uzavřel dne 27. června 1997 s HS AGROKOM SERVIS, a. s., Olomouc smlouvu o nájmu dvou pozemků v katastrálním území Motol, obec Praha, jejichž část o výměře 3 450 m² přenechal nájemci, „aby je užíval za účelem výstavby provozní budovy ve vlastnictví HS AGROKOM SERVIS, a. s.“. Nájemné bylo splatné předem za celou dobu trvání dvacetiletého nájmu, do tří měsíců od podpisu smlouvy. Nájemné činilo celkem 3 501 tis. Kč za 20 let, tj. 50,75 Kč za 1 m² a rok, a bylo poukázáno na účet ÚKZÚZ 22. 8. 1997.

Součástí smlouvy jsou další ujednání o odkoupení budovy pronajímatelem a předkupní právo nájemce na koupi pozemku. K těmto ujednáním nedal souhlas zřizovatel ani Ministerstvo financí.

Dne 1. 1. 1996 nabyl účinnosti zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). Na jeho základě rozhodnutím ministra zemědělství ze dne 30. 12. 1996 byla provedena s účinností od 1. 1. 1997 změna ve vymezení základního předmětu činnosti ÚHÚL.

Základní předmět činnosti ÚHÚL je v tomto dokumentu rozdělen do tří základních okruhů: vypracování

oblastních plánů rozvoje lesů, tvorbu a provoz informačního systému lesního hospodářství a poskytování podkladů pro rozhodovací proces státní správy.

Novelizovaný lesní zákon (č. 289/1995 Sb.) však nedává právní podklad k vymezení postavení a některých činností ÚHÚL (např. zajišťování a správa centrální informační databáze a archivu o lesích a myslivosti, poskytování analytických a digitálních dat o lesích, zabezpečení jednotného mapového zobrazení lesů a dalších).

III.

Vyhodnocení

MZe, které je ve smyslu zákona ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, neplnilo vždy u kontrolovaných RO řádně úlohu zřizovatele. V případech, kdy byly RO zřízeny ze zákona (ÚHÚL, ČIŠPHZ), novelizovalo, resp. nevydalo zřizovací listiny nebo jiné

vnitřní předpisy vymezující nebo zpřesňující majetek, hospodaření a působnost těchto RO.

MZe nevydalo organizační řád SRS, jak mu ukládá zákon č. 147/1996 Sb., a do doby ukončení kontroly nerozhodlo o delimitačním protokolu, který by s konečnou platností vymezil převod majetku, práv a závazků mezi ÚKZÚZ a SRS.

MZe neprovedlo v letech 1997 a 1998 v žádné z jím řízených RO kontrolu hospodaření s rozpočtovými prostředky.

U kontrolovaných RO bylo zjištěno porušení právních předpisů, zejména:

- při poskytování záloh zhotovitelům díla;
- nedodržováním rozpočtové kázně;
- v hospodaření s rozpočtovými prostředky a s majetkem státu;
- při zadávání veřejných zakázek;
- nedodržováním zákona o účetnictví a dalších předpisů.